

UPRAVLJANJE KNJIŽNIČNE ZBIRKE VALVASORJEVE KNJIŽNICE KRŠKO

Urška Lobnikar Paunovič, Polona Brenčič,

Milena Vodopivec

Valvasorjeva knjižnica Krško

29.4.2020

VSEBINA

VSEBINA	1
O KNJIŽNICI.....	3
SPLOŠNA IZHODIŠČA.....	3
POSLANSTVO	3
VIZIJA.....	4
ZAKONSKE PODLAGE IN REFERENČNI DOKUMENTI.....	4
NAMEN DOKUMENTA	4
PRIORITETE IN CILJI	5
SKRB ZA NABAVO IN VZDRŽEVANJE ZBIRKE	6
ANALIZA OKOLJA KNJIŽNICE	6
GEOGRAFSKO OKOLJE	6
DEMOGRAFSKE IN SOCIOEKONOMSKE ZNAČILNOSTI	7
Sestava gospodinjstva po članih	7
Spolna sestava prebivalstva.....	7
Starostna sestava prebivalstva	8
Naravni in selitveni prirast.....	8
Izobrazbena struktura	9
Zaposlitvena struktura.....	9
OSTALE DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI	10
ZNAČILNOSTI DELOVANJA KNJIŽNICE	10
DOSTOP DO KNJIŽNIČNE ZBIRKE	11
ODPRTOST KNJIŽNIC V MREŽI.....	11
DOSTOP NA DALJAVO	11
OBSEG IN VSEBINA KNJIŽNIČNE ZBIRKE	12
SESTAVA ZBIRKE.....	12
OBRAT ZBIRKE.....	13
MEDKNJIŽNIČNA IZPOSOJA	13
POSEBNOSTI ZBIRKE.....	13
DOMOZNANSTVO	13
ZBIRKA KNJIG ZA STARŠE V MLADINSKEM ODDELKU	14
ZBIRKA KNJIG ZA LAŽJE BRANJE	14
FINANCIRANJE NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA	14
IZBOR KNJIŽNIČNEGA GRADIVA.....	15
PROCES NABAVE IN VZDRŽEVANJA ZBIRKE.....	17
NAČINI PRIDOBIVANJA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA	17

Nakup	17
Darovi	18
Zamena.....	19
Lastna izdaja	19
VZDRŽEVANJE KNJIŽNIČNE ZBIRKE	19
ZAŠČITA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA.....	19
VEZAVA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA.....	19
IZLOČANJE IN ODPIS KNJIŽNIČNEGA GRADIVA.....	19
OMEJITVE V KNJIŽNIČNI ZBIRKI	20
VREDNOTENJE KNJIŽNIČNE ZBIRKE	20
PREGLEDOVANJE DOKUMENTA O NABAVNI POLITIKI	20

O KNJIŽNICI

Valvasorjeva knjižnica Krško deluje kot osrednja knjižnica za občini Krško in Kostanjevica na Krki. Poleg osrednje knjižnice na Cesti krških žrtev 26 v Krškem, knjižnično mrežo tvorijo še dislociran mladinski oddelek (2007) na Cesti krških žrtev 47 in krajevne knjižnice na Vidmu (1985), v Kostanjevici na Krki (2000) in na Senovem (2005). Imamo pa tudi tri premične zbirke, ki se nahajajo v Brestanici, v Domu starejših občanov v Krškem in v naselju Bučanje na otoku Mali Lošinj.

Valvasorjeva knjižnica Krško, ki je bila ustanovljena leta 1964 in je začela z delovanjem leta 1965, je od tedaj prehodila dolgo razvojno pot in doživela številne spremembe. Tekom let je knjižnica postala sodobno kulturno, izobraževalno, informacijsko in socialno središče v lokalnem okolju, katere cilji so usmerjeni v zagotavljanje in uresničevanje knjižnične dejavnosti za vse generacije prebivalcev. Od leta 1988 osrednja knjižnica deluje v prostorih kapucinskega samostana¹ in ima v upravljanju tudi baročno kapucinsko knjižnico. V osrednji knjižnici se že vrsto let srečujemo s prostorsko stisko, ki se bo v prihodnjih letih reševala z načrtovano gradnjo prizidka k obstoječemu kapucinskemu samostanu. To bo vsekakor vplivalo tudi na drugačno ureditev, postavitve in dostopnost knjižnične zbirke za uporabnike.

V knjižnici 17 zaposlenih skrbi, da delovni proces poteka tekoče, prav tako upravlja s knjižnično zbirko, ki je uporabnikom na voljo v osrednji knjižnici in na enotah. Delo zaposlenih zajema nabavo in strokovno obdelavo raznovrstnega knjižničnega gradiva, delo z uporabniki v izposoji, zagotavljanje strokovne pomoči pri iskanju gradiva in informacij, skrb za razvoj domoznanske dejavnosti, aktivno sodelovanje v vseživljenjskem izobraževanju, pripravo različnih bibliopedagoških dejavnosti za otroke, odrasle in uporabnike s posebnimi potrebami, ki so namenjene predvsem vzpodbujanju branja, razvoju bralne, informacijske in ostalih pismenosti, organizacijo prireditev za otroke, mladino in odrasle, delo na digitalizaciji gradiva, nudenje e-knjig in e-gradiv ter e-storitev. Za uporabnike omogočamo različne storitve z namenom povečati uporabnost in dostopnost knjižničnih prostorov ter gradiva. Pri izvajanju dejavnosti se povezujemo s kulturnimi, izobraževalnimi in drugimi organizacijami ter institucijami, društvi in posamezniki v lokalnem okolju.

SPLOŠNA IZHODIŠČA

POSLANSTVO

Valvasorjeva knjižnica odgovorno opravlja svoje poslanstvo za sedanost in prihodnost:

- je kulturno, informacijsko, izobraževalno in socialno središče v okolju,
- je vsem dostopen vir znanja in informacij,
- ima aktivno vlogo pri razvijanju bralne kulture za vse generacije,
- ima aktivno vlogo pri razvijanju informatizirane družbe

¹ Kapucinski samostan so leta 2011 z odlokom razglasili za kulturni spomenik lokalnega pomena.

- spoštuje pravico vsakogar do svobodne izbire knjižničnega gradiva in storitev,
- širi bralno kulturo pri vseh generacijah bralcev,
- vsem omogoča dostop do sodobnih informacijskih tehnologij,
- skrbi za ohranjanje kulturne dediščine in tradicije,
- omogoča vseživljenjsko učenje,
- se odziva na potrebe okolja,
- vzpodbuja osebno rast,
- odpira nove svetove.

VIZIJA

Valvasorjeva knjižnica Krško je usmerjena v skupno dobro in je prepoznana kot zaupanja vreden partner pri soustvarjanju kulturnega, izobraževalnega, socialnega in ustvarjalnega utripa lokalnega okolja. V svojem delovanju enakovredno podpiramo uresničevanje ciljev, interesov in želja posameznikov in skupin, sledimo zahtevam sedanjosti, trudimo se prepoznati izzive prihodnosti in kot pomembnega pričevalca naših korenin ohranjamo spomine preteklosti. Delujemo v slogu prijateljskega povezovanja, strokovnega sodelovanja in medsebojnega spoštovanja. Naša podoba je zrcalo mesta, ki se zaveda naše vrednosti in pomena pri uresničevanju svojih razvojnih potencialov in nas podpira.

ZAKONSKE PODLAGE IN REFERENČNI DOKUMENTI

Dokumenti, na katerih temelji načrtovanje nabave gradiva in izgradnja knjižnične zbirke:

- Zakon o knjižničarstvu (Ur. l. RS, št. 87/01, 96/02, 92/15),
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur. l. RS, št. 96/02, 56/08, 4/10, 20/11 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18),
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Valvasorjeva knjižnica Krško (Ur. l. RS, št. 57/2003, 53/2005, 8/20),
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Ur. l. RS, št. 29/03),
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Ur. l. RS, št. 73/03, 70/08, 80/12),
- Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah, in stroškov krajevnih knjižnic (UL 19/2003),
- Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (Ur. l. RS, št. 88/03),
- Navodila za izločanje in odpis knjižničnega gradiva (NUK, 13. 6. 2003),
- Pravilnik o izločanju in odpisu knjižničnega gradiva Valvasorjeve knjižnice Krško,
- Nacionalni program za kulturo 2018-2025,
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018-2028),
- Slovenske splošne knjižnice za prihodnost: strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013-2020. (2012). Dostopno: <http://zdruzenje-knjiznic.si/dobro-je-vedeti/dokumenti/>.
- Manifest o splošnih knjižnicah, 1994.

NAMEN DOKUMENTA

Namen dokumenta:

- Zagotoviti sistematično, kvalitetno in aktualno knjižnično zbirko;

- Priprava konkretnih navodil za oblikovanje, dopolnjevanje in vzdrževanje (izločanje in odpisovanje) knjižnične zbirke;
- Zagotoviti strokovne smernice in cilje za delo zaposlenih z zbirko knjižničnega gradiva, kar lahko vpliva na učinkovitejše, premišljeno ter finančno vzdržno nabavo gradiva;
- Omogoča predstavitev nabavne politike knjižnice različnim javnostim: financerjem (Občina Krško, Občina Kostanjevica na Krki, Ministrstvo za kulturo), članom in uporabnikom knjižnice, potencialnim članom in uporabnikom knjižnice, medijem, ki lahko s predlogi za nabavo sooblikujejo nabavno politiko knjižnice in ostalim;
- Predstavlja tudi eno izmed izhodišč za načrtovanje in izvajanje letnega načrta nabave knjižničnega gradiva.

Z dokumentom so podana izhodišča, kriteriji in cilji nabavne politike v VKK.

Izhodišča so sledeča:

- stanje knjižnične zbirke,
- demografske in socioekonomske značilnosti okolja,
- ocena potreb lokalne skupnosti,
- finančna sredstva.

Kriteriji za oblikovanje knjižnične zbirke so tako vsebinski

Kriteriji za izbor knjižničnega gradiva so lahko ugled avtorja, urednika ali založnika, pozitivne ocene, interes prebivalcev, ocenjene potrebe v lokalni skupnosti, raven zahtevnosti vsebine, novost vsebine, zastopanost posameznega vsebinskega področja v zbirki, ciljna javnost, ki jo publikacija nagovarja, logičnost predstavitve posamezne teme, estetska vrednost, fizične značilnosti (format, vezava) gradiva, ujemanje z obstoječo knjižnično zbirko ter cena. Priporočena letna stopnja prirasta knjig in brošur je vsaj 250 enot na 1000 prebivalcev. (Standardi in priporočila) kot tudi kvantitativni.

Področje knjižnične zbirke se lahko opredeli glede na naslednje vidike:

o Vsebino in namen.

o Ciljne skupine, raven predznanja ali bralne zmožnosti posameznih ciljnih skupin.

o Raven izčrpnosti in globine knjižničnega gradiva.

o Smernice za izbor knjižničnega gradiva glede na vrsto in vsebino gradiva, stopnjo prirasta, izčrpnosti izbora, potrebe po retrospektivnem gradivu itn.

o Smernice za odpis knjižničnega gradiva glede na njegovo uporabo, leto izdaje, fizično stanje, vsebino itn.

o Smernice glede nabave večjega števila izvodov posameznega knjižničnega gradiva.

o Omejitve glede jezika, formata, geografskega območja itn. knjižničnega gradiva.

o Postavitev knjižničnega gradiva. Priporočila in standardi 2018-2028

PRIORITETE IN CILJI

Strateški cilji knjižnice na področju izgradnje knjižnične zbirke so:

- premišljena gradnja knjižnične zbirke,
- učinkovita uporaba knjižnične zbirke,
- redno vrednotenje knjižnične zbirke.

Cilji izgradnje knjižnične zbirke:

- upoštevanje kulturnih, izobraževalnih, socialnih in izobraževalnih potreb lokalnega okolja,
- zadovoljevanje potreb različnih ciljnih skupin uporabnikov,
- redno dopolnjevanje knjižnične zbirke,
- redno izločanje in odpisovanje gradiva.

SKRB ZA NABAVO IN VZDRŽEVANJE ZBIRKE

Strokovna delavka, ki skrbi za nabavo gradiva, skupaj z vodjo nabave in obdelave ter direktorico tvori nabavno komisijo, ki se sestane po potrebi. Vodja nabave in obdelave skupaj z ostalimi zaposlenimi skrbi tudi za umeščanje darovanega gradiva in za izločanje ter odpis gradiva.

ANALIZA OKOLJA KNJIŽNICE

Pri načrtovanju nakupa gradiva upoštevamo Priporočila in standarde za splošne knjižnice (2018-2028) in druga zakonska določila ter tudi potrebe naših uporabnikov iz različnih ciljnih skupin in okolij, v katerih delujemo. Knjižnična zbirka mora biti s svojo vsebino tudi odsev raznolikosti posamezne lokalne skupnosti.

Upoštevamo predvsem naslednje dejavnike okolja:

- urbani/ruralni značaj okolja,
- naravne danosti lokalnega okolja (reliefna razgibanost, dostopnost...)
- značaj Krškega kot največjega občinskega središča v Posavju (dnevne migracije prebivalcev),
- razvojne prednosti lokalnih skupnosti (Krško in Kostanjevica na Krki), v katerih knjižnica izvaja svojo dejavnost,
- različnost lokalnih skupnosti, v katerih deluje knjižnica,
- demografske značilnosti prebivalcev na območju lokalnih skupnosti,
- aktualne družbene razmere,
- raznolikost dejavnosti gospodarskih subjektov, šolskih in kulturnih organizacij ter institucij na območju delovanja knjižnice,
- število potencialnih uporabnikov,
- prisotnost prebivalcev s posebnimi potrebami,
- narodnostna struktura prebivalcev,
- prioritete lokalnih skupnosti,
- in druge.

GEOGRAFSKO OKOLJE

Valvasorjeva knjižnica deluje na območju občine Krško, ki obsega 287 km², in je imela konec leta 2019 26.119 prebivalcev in občine Kostanjevica na Krki, ki obsega 58 km², in je imela konec leta 2019 2.445 prebivalcev. Gostota poselitve je v občini Krško je 91 preb./km², v občini Kostanjevica na Krki pa več kot polovico manjša, okoli 42 preb./km². Občini, v katerih zagotavljamo knjižnično dejavnost, sta med seboj precej različni, kar zahteva različne pristope k izvajanju dejavnosti, nabavi gradiva in tudi promociji dejavnosti v okolju. Vsi prebivalci občin Krško in Kostanjevica na Krki so naši potencialni uporabniki, storitve knjižnice pa koristijo

tudi širše iz Posavja in od drugod. Po številu prebivalcev je v slovenskem merilu občina Krško na 11. mestu (2018), občina Kostanjevica na Krki pa 170 mestu (2018).

DEMOGRAFSKE IN SOCIOEKONOMSKE ZNAČILNOSTI

Knjižnica pri svojem delovanju in tudi pri nabavi gradiva upošteva značilnosti lokalnega okolja.

Sestava gospodinjstva po članih

Povprečno število članov posameznega gospodinjstva je v obeh občinah nad slovenskim povprečjem (2,46), v občini Krško je povprečje 2,6, v občini Kostanjevica na Krki pa celo 2,8. Na to dejstvo nam kaže tudi razmerje med eno- in šest ali več članskim gospodinjstvom. V občini Krško je delež 6 ali več članskih gospodinjstev 4 %, v Kostanjevici na Krki pa 4,4 %. Pri enočlanskih gospodinjstvih je število le teh bistveno nižje v občini Kostanjevici na Krki – 24,3 %, kot v občini Krško – 32,6 %, kjer je podatek zelo blizu slovenskega povprečja (2018 – 32,7 %). Iz navedenega lahko med drugim sklepamo, da je območje občine Kostanjevica na Krki bolj ruralno in brez večjega mestnega središča.

TABELA 1: Sestava gospodinjstva po članih za leto 2018

Občina/člani gospodinjstva	2018						Skupaj
	1 član	2 člana	3 člani	4 člani	5 članov	6 + članov	
Kostanjevica na Krki	216	218	184	173	59	39	889
Krško	3.324	2.510	1.832	1.552	563	403	10184
Skupaj	3540	2728	2016	1725	622	442	11073

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2020, podatki za 2018

Spolna sestava prebivalstva

V tabeli iz leta 2019 je razvidno, da je v krški občini za 2 % višji delež moške populacije, ta presežek se izkazuje predvsem v zaposlitveno aktivni starostni skupini od 15 do 64 let, v kateri je celo za 4 % več moških kot žensk. To med drugim lahko pripišemo tudi velikemu številu tujcev v občini, ki so tukaj na začasnem delu. Delež tujcev v občini Krško je trenutno nad slovenskim povprečjem, ki je 7,3 %, v občini Krško pa kar 9 % prebivalcev, iz tega izhaja tudi dejstvo, da je kar 12,3 % moških v občini tujcev. Leta 2010 je bilo tujcev v občini v skupnem še več, saj je predstavljalo kar 12,21 % prebivalcev. Precej večji pa je delež ženske populacije v starostni skupini 65 in več let, in sicer za 5,8 %.

Tudi v občini Kostanjevica na Krki je moške populacije za 0,2 % več kot ženske. Največji delež je moške populacije v starostni skupini delovno aktivnega prebivalstva od 15 do 64 let, kjer je za 2,3 % več moških kot žensk, v starostni skupini 65 in več let pa je žensk za 6,8 % več. Delež tujcev v občini je kot v preteklosti majhen, in sicer le 1,7 %.

Starostna sestava prebivalstva

V občini Krško je bila leta 2018 povprečna starost prebivalcev 42,9 in je nekoliko nižja, kot je slovensko povprečje, ki je 43,4. V občini Krško je bil delež mladih do 14 leta 16 % in s tem nekoliko višji kot je slovensko povprečje - 15,1 %. Delež 19 % starostni skupini 65 let in več je presegel delež v starostni skupini najmlajših do 14 let. Delovno aktivno prebivalstvo v starostni skupini od 15 do 64 let pa predstavlja v občini Krško 65 % prebivalcev.

V občini Kostanjevica na Krki je bila leta 2018 povprečna starost 43,1, kar je nekoliko nižje glede na slovensko povprečje (43,3). Med prebivalci občine je bilo leta 2019 število starejših nad 65 let večje - 19,7 %, kot v starostni skupini najmlajših do 14 let - 15,7 %. Delovno aktivnega prebivalstva v starostni skupini od 15 do 64 let pa je v Kostanjevici na Krki 64,6 %.

TABELA 2: Prebivalci po spolu in starosti po občinah na 31. 12. 2019

Prebivalstvo po: SPOL, OBČINE, POLLETJE, STAROST 31.12.2019					
		2019H2			skupaj
		0-14 let	15-64 let	65 + let	
Moški	Kostanjevica na Krki	193	827	208	1228
	Krško	2.105	9.159	2.187	13451
Ženske	Kostanjevica na Krki	190	754	273	1217
	Krško	2.077	7.825	2.764	12666
skupaj		4565	18565	5432	28562

Vir: SURS, april 2020

Naravni in selitveni prirast

Naravni prirast na 1.000 prebivalcev je bil v občini Krško v letu 2018 pozitiven, saj je bil 1,2 (Slovenija -0,4). To pomeni, da je bil večji delež živorojenih kot umrlih prebivalcev, in sicer 32 več rojenih kot umrlih. Pozitiven je bil tudi selitveni prirast na 1.000 prebivalcev, saj se je v občino več prebivalcev priselilo kot odselilo, le-ta je znašal 4,9, vendar je bil pod slovenskim povprečjem (2018-7,2). Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev je bil 6,1 in s tem nekoliko pod slovenskim povprečjem, ki je 6,8.

Naravni prirast na 1.000 prebivalcev je bil v občini Kostanjevica na Krki v letu 2018 pozitiven, saj je bil kar 4,5 (Slovenija -0,4). To pomeni, da je bil večji delež živorojenih kot umrlih prebivalcev, in sicer 11 več rojenih kot umrlih. Malenkostno pozitiven je bil tudi selitveni prirast na 1.000 prebivalcev, saj se je v občino več prebivalcev priselilo kot odselilo, le-ta je znašal 0,4 in je precej pod slovenskim povprečjem, ki je bil 2018 7,2. Tudi seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1000 prebivalcev je bil 6,1 in s tem nekoliko pod slovenskim povprečjem, ki je bil 6,8.

Izobrazbena struktura

Podatki iz leta 2018 kažejo, da je imelo največ prebivalcev krške občine končano poklicno ali srednjo šolo (53,4 %), sledijo tisti z osnovnošolsko izobrazbo (22,4 %), z višjimi izobrazbami (19,6 %), najmanj je bilo tistih brez ali z nepopolno osnovnošolsko izobrazbo (4,6 %).

Na 1.000 prebivalcev je bilo leta 2018 v krški občini 7 diplomantov in 32 študentov, ob tem je zanimivo dejstvo, da se je od leta 2010, ko je bilo povprečno 55 študentov in 8 diplomantov, to število bistveno znižalo. Verjetno lahko to dejstvo pripisujemo tudi umiku nekaterih študijev iz Krškega.

Razmerja v občini Kostanjevica na Krki med posameznimi izobrazbenimi kategorijami so podobna kot v občini Krško. Tako podatki iz leta 2018 kažejo, da je imelo največ prebivalcev občine Kostanjevica na Krki končano poklicno ali srednjo šolo (52,6 %), sledijo tisti s končano osnovnošolsko (21,9 %) in tisti z višjimi izobrazbami (20 %), brez izobrazbe oz. z nepopolno osnovnošolsko izobrazbo je bilo 5,5 %.

Na 1.000 prebivalci je bilo v kostanjeviški občini leta 2018 5 diplomantov in 32 študentov, zanimivo, da je bilo leta 2008 kar 60 študentov in 8 diplomantov.

TABELA 3: Izobrazbena struktura za leto 2018

spol	občina	Brez izobrazbe, nepopolna osnovno šolska	Osnovno šolska	Nižja poklicna, srednja poklicna	Srednja strokovna, srednja splošna	Visoko šolska 1. stopnje ipd.	Visoko šolska 2. stopnje ipd.	Visoko šolska 3. stopnje ipd.	Skupaj
moški	Kostanjevica na Krki	51	176	334	326	76	67	5	1035
moški	Krško	407	2.011	3.768	3.300	929	754	80	11249
ženske	Kostanjevica na Krki	62	275	166	258	130	119	14	1024
ženske	Krško	594	2.871	1.834	2.750	1.318	1.096	101	10564
Vsota	0	1114	5333	6102	6634	2453	2036	200	23872

Vir: SURS, april 2020, podatki za 2018

Zaposlitvena struktura

V letu 2018 je bilo med prebivalci v občini Krško v starosti od 15 do 64 let (tj. delovno aktivnim prebivalstvom) 65,7 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb, kar nekoliko presega slovensko povprečje (64,5 %).

Stopnja brezposelnosti v občini Krško je bil februarja 2020 10,8 %, kar je za skoraj 3 % nad slovenskim povprečjem, ki je bilo 7,9 % (vir: Zavod RS za zaposlovanje, april 2020). Med slovenskimi občinami pa je po stopnji registrirane brezposelnosti bila na 30 oz. 31 mestu.

V letu 2018 je bilo v občini Kostanjevica na Krki med prebivalci v starosti od 15 do 64 let (tj. delovno aktivnim prebivalstvom) 68,3 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb, kar presega slovensko povprečje (64,5 %).

Stopnja brezposelnosti v občini Kostanjevica na Krki je bila februarja 2020 8,4 %, kar je še vedno nekoliko nad slovenskim povprečjem, ki je bilo 7,9 % (vir: Zavod RS za zaposlovanje, april 2020). Med slovenskimi občinami pa je bila po stopnji registrirane brezposelnosti na 68 mestu.

OSTALE DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI

V občini Krško deluje preko 20 javnih zavodov in institucij s področja vzgoje, izobraževanja, socialnega in zdravstvenega varstva in ostalih področij. V 16 vrtcev je bilo leta 2018 vključenih 1.211 otrok, kar je predstavljalo 81 % vseh otrok od 1 do 5 leta in je bil delež enak kot v slovenskem merilu. V osnovne šole je bilo vključeno v šolskem letu 2018/2019 2.420 učencev in v srednje šole 950 dijakov. V občini Krško je bogato društveno življenje, odlikuje pa jo tudi bogata preteklost in zanimiva kulturna dediščina.

Na območju občine Kostanjevica na Krki deluje osnovna šola, vrtec, zdravstvena postaja, knjižnica in Galerija Božidar Jakac. Vrtec je v letu 2018 obiskovalo 98 otrok oz. 81,6 % otrok od 1 do 5 let, osnovno šolo 231 otrok, bilo je 95 dijakov in 78 študentov. Tudi v občini Kostanjevica na Krki, ki je že od nekdaj znana po pomenu kulture v občini, je razvito bogato kulturno in društveno življenje.

ZNAČILNOSTI DELOVANJA KNJIŽNICE

- Osrednja knjižnica deluje v starem mestnem jedru, kjer ni zagotovljeno zadostno število parkirnih mest. Staro mestno jedro je odmaknjeno od ostalih dveh delov mesta, kjer se odvijajo različne gospodarske in ostale dejavnosti ter prebiva večina prebivalcev.
- Osrednja knjižnica že od leta 2007 deluje na dveh lokacijah, saj je mladinski oddelek dislociran. To vpliva predvsem na organizacijsko delovanje knjižnice in obisk uporabnikov.
- Med člani osrednje knjižnice in njenimi enotami je velik delež mladih do 14. leta, saj knjižničarji skozi leto opravimo veliko ur bibliopedagoškega dela z namenom širjenja bralne kulture. Okoli 37 % članstva predstavljajo predšolski otroci in osnovnošolci, od potencialnih uporabnikov knjižnice do 14. leta v obeh občinah pa je v knjižnico včlanjeno okoli 50 %.
- Med uporabniki je opazen delež dijakov in študentov (19 %), ki so včlanjeni v knjižnico. Skupaj otroci in mladina predstavljajo okoli 57 % članov knjižnice. Ta struktura pogojuje tudi nabavno politiko knjižnice, tako pri naslovih kot pri izvodih gradiva.
- V Krškem deluje srednješolski center in Fakulteta za energetiko. Prav energetika pa je pri nadaljnjem razvoju posavske regije ena ključnih panog, v kateri so potrebe po strokovno usposobljenemu kadru.
- Knjižnico zaradi kvalitetnega izbora gradiva v naši zbirki obiskujejo študentje različnih študijskih smeri, ki potrebujejo gradivo s področij humanistike, družboslovja in naravoslovja, saj je gradivo na posameznih fakultetah večkrat izposojeno.
- Med odraslimi uporabniki je dokaj visok delež obiskovalcev različnih kategorij z višjimi izobrazbami, kar pomeni, da so tudi večje potrebe po različnem strokovnem gradivu in kvalitetnem leposlovju, tako zaradi strokovnega izpopolnjevanja kot tudi preživljanja prostega časa.
- V knjižnico so vključene tudi institucije, organizacije in podjetja, ki se zavedajo pomena izpopolnjevanja zaposlenih in učeče organizacije, saj za svoje zaposlene potrebujejo gradivo za spremljanje novosti v različnih strokah.

- Pri upravljanju in dopolnjevanju knjižnične zbirke je potrebno upoštevati tudi dejstvo, da so posamezne krajevne knjižnice in izposojevališče locirane v različnih lokalnih okoljih, ki so socialno in demografsko raznolika. Naše enote so v lokalnih okoljih prepoznane kot prostori pestrega dogajanja, obiskujejo jih različne generacije, kar upoštevamo tudi pri izboru gradiva.
- Za uporabnike s posebnimi potrebami, predvsem slepe in slabovidne, bomo dopolnjevali zbirko zvočnih knjig in kupovali knjižno gradivo z večjim tiskom. Ker pa sodelujemo z Društvom gluhih in naglušnih Posavja, Varstveno delovnim centrom Krško, Osnovno šolo dr. Mihajla Rostoharja in VDC Sonček bomo, v kolikor se bodo pojavile določene potrebe, kupili tudi gradivo, ki ga le-ti potrebujejo.
- V krško občino se je v zadnjih letih priselilo veliko tujcev, ki so leta 2019 predstavljali kar 9 % prebivalcev. To dejstvo bomo v skladu z možnostmi upoštevali tudi pri nakupu gradiva.

DOSTOP DO KNJIŽNIČNE ZBIRKE

V Valvasorjevi knjižnici Krško smo že od leta 1996 vključeni v vzajemni katalog Cobiss, tako svojim uporabnikom omogočamo dostop do lokalnega in tudi vzajemnega kataloga. Iz kataloga je razviden tudi vsakoleten prirast v knjižnični zbirki. Večina knjižničnega gradiva v zbirki je za uporabnike prosto dostopno in si ga lahko izposodijo na dom. Gradivo je v knjižnici urejeno po sistemu Univerzalne decimalne klasifikacije.

V prostem pristopu ni dostopno manj izposojeno gradivo, ki je zaradi prostorske stiske v skladišču, starejše dragocenejše gradivo in domoznanska zbirka, ki se nahaja v posebnem prostoru.

Članom knjižnice omogočamo tudi medoddelčno izposojajo, gradivo, ki ga knjižnica nima na voljo v zbirki, pa ga je možno pridobiti z medknjižnično izposojajo.

Članom in uporabnikom knjižnice v vseh enotah omogočamo dostop do svetovnega spleta, do elektronskih podatkovnih baz, za člane knjižnice je možen tudi oddaljen dostop do elektronskih baz podatkov in izposoja e-knjig.

Potencialni uporabniki knjižnice se lahko preko spletnega obrazca v knjižnico tudi vpišejo.

ODPRTOST KNJIŽNIC V MREŽI

Valvasorjeva knjižnica Krško ima poleg osrednje knjižnice še tri enote: na Vidmu in Senovem ter v Kostanjevici na Krki. Poleg tega ima od leta 2007 tudi dislociran mladinski oddelek.

Osrednja knjižnica in mladinski oddelek sta odprta 51 ur na teden, Knjižnica Senovo 12 ur, Knjižnica Kostanjevica na Krki 18 ur in Knjižnica Videm 6 ur.

DOSTOP NA DALJAVO

Upabnikom knjižnice omogočamo oddaljen dostop do različnih informacij in elektronskih virov:

- Spletna stran knjižnice z različnimi informacijami o delovanju, storitvah in dejavnostih knjižnice, vključene so tudi informacije javnega značaja;
- Digitalizirane vsebine v Digitalni knjižnici Slovenije (dLib);
- Digitalizirane vsebine na portalu KAMRA;
- Portal Dobre knjige.

Članom knjižnice omogočamo tudi:

- Dostop do elektronskih podatkovnih baz: TAX-FIN-LEX, Ebsco host, Press reader, Encyclopedia Britannica;
- Dostop do e-knjig na portalu BIBLOS (to zbirko v zadnjem obdobju intenzivneje dopolnjujemo). Knjige so na voljo v slovenskem jeziku, bralci so tako lahko s knjižnico ne glede na oddaljenost, predvsem pa jim lahko s tem omogočimo, da pridejo do gradiva, ki je v tiskani obliki izposojeno.

OBSEG IN VSEBINA KNJIŽNIČNE ZBIRKE

Začetki splošnega knjižničarstva v Krškem segajo v leto 1882, ko je dr. Karl Slanc ustanovil bralno društvo. V 20. stoletju pa sta tu delovali Sokolska narodna čitalnica in Ljudska knjižnica Delavskega prosvetnega društva Svoboda Videm-Krško. Gradivo iz teh knjižnic je tvorilo začetni fond leta 1964 ustanovljene Valvasorjeve knjižnice Krško. Ko je leta 1965 le-ta začela delovati, smo razpolagali z 2.997 enotami gradiva. Zbirka se je skozi desetletja dopolnjevala in vsebinsko bogatila, tako da je 31. 12. 2019 knjižnični fond v vseh enotah knjižnice obsegal 167.141 enot gradiva. Od tega 154.056 knjižnega in 13.085 enot neknjižnega gradiva.

Pomemben del knjižnične zbirke tvori tudi raznoliko domoznansko gradivo in zbirka dragocenega knjižnega gradiva, ki sta del kulturne dediščine lokalnega okolja.

V zbirki je kot corpus separatum knjižna zapuščina literarnega zgodovinarja in bibliotekarja Alfonza Gspana (1904-1977) in tudi zanimiva zbirka »Speedway v Sloveniji«, ki predstavlja tehnično in kulturno dediščino lokalnega okolja.

SESTAVA ZBIRKE

Zbirko letno dopolnjujemo s knjižnim in neknjižnim gradivom, tudi z e-knjigami, na voljo pa so tudi baze podatkov. Z dopolnjevanjem zbirke se skušamo vsako leto približati priporočljivemu razmerju v Priporočilih in standardih za splošne knjižnice 2018-2028, kjer je razmerje med naslovi leposlovnega in strokovnega gradiva do 50 % leposlovnega gradiva, naslovov za mladino pa naj bi bilo praviloma 30 %. Doseganje razmerij v zbirki je v veliki meri odvisno od izdaj na slovenskem založniškem trgu, potreb našega lokalnega okolja in tudi prioritete pri uresničevanju knjižničnih vlog (v Priporočilih in standardih za splošne knjižnice 2018-2028).

TABELA 4: Zbirka knjižničnega gradiva v obdobju 2014 do 2019 po podatkih iz COBISS- a na dan 31. 12. 2019

Leto	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Zbirka gradiva	166.335	169.160	171.225	173.559	174.479	167.141

TABELA 5: Pregled knjižnične zbirke na dan 31. 12. 2019 po UDK in namembnosti v odstotkih

Štetje od Inventarna številka (f)	Oznake stolpcev											
	0	1	2	3	5	6	81	82	82.0	9	Skupna vsota	
mladina	2,81%	0,16%	0,12%	1,28%	1,90%	1,17%	3,28%	21,57%	0,09%	0,64%	33,03%	
odrasli	4,90%	3,44%	1,42%	6,03%	1,95%	6,82%	10,73%	24,99%	0,92%	5,78%	66,97%	
Skupna vsota	7,71%	3,60%	1,54%	7,31%	3,85%	7,99%	14,00%	46,56%	1,01%	6,42%	100,00%	

Razmerje med izvodi gradiva za odrasle in gradiva za mladino je bilo **66,97 %** proti **33,03 %**. Razmerje med izvodi leposlovnega in strokovnega gradiva je okoli **46,56 %** proti **53,44 %**.

TABELA 3: Nakup gradiva od leta 2015 do 2019 (brez e-knjig)

Leto	2015	2016	2017	2018	2019
Nakup	4.522	5018	4967	4.428	4.883²

OBRAT ZBIRKE

Obrat zbirke je pomemben pokazatelj zastopanosti in aktualnosti gradiva po posameznih UDK skupinah, kar je za strokovne delavce, ki se ukvarjajo z upravljanjem zbirke pomembno za nadaljnje delo. Povprečni obrat v letu 2019 je bil v VKK 2,11, kar se vrti okoli slovenskega povprečja. Ob tem je potrebno upoštevati dejstvo, da je v to vključeno tudi domoznansko in dragocenejše gradivo, med katerim je veliko takega, ki ga izposojamo le v čitalnico.

MEDKNJIŽNIČNA IZPOSOJA

V knjižnici zagotavljamo tudi medknjižnično izposajo, ki je ena od kazalcev pri načrtovanju in realizaciji nabavne politike. V zadnjih letih je pomembno, da zaradi zniževanja finančnih sredstev za nakup gradiva lahko za naše uporabnike gradivo pridobimo iz drugih knjižnic. Ob enem pa je z izposajo gradiva drugim knjižnicah pokazatelj, kako še sledimo trendom. V letu 2019 smo si preko medknjižnične izposoje zagotovili 178 enot gradiva za naše člane, iz naše zbirke pa smo drugim knjižnicam posodili 113 enot gradiva.

POSEBNOSTI ZBIRKE

DOMOZNANSTVO

V Valvasorjevi knjižnici Krško imamo tudi dve posebni zbirki gradiva, ki sta splet zgodovinskih in domoznanskih okoliščin. V upravljanju imamo tudi bogato baročno kapucinsko knjižnico. Vse skupaj tvorijo del domoznanske zbirke.

² Niso vključene e-knjige. Z e-knjigami je bil nakup 4.883 enot + 356 e-knjig = 5.239.

KAPUCINSKA KNJIŽNICA

Valvasorjeva knjižnica od leta 1988 skrbi tudi za baročno kapucinsko knjižnico, ki je dragocen spomenik kulturne dediščine. Knjižnica je bila do sedaj že večkrat na različne načine popisana, nazadnje v letu 2015. Knjižni fond kapucinske knjižnice danes šteje okoli 1.500 enot, večinoma so dobro ohranjene. V Valvasorjevi knjižnici s kapucinsko knjižnico upravljamo, kar zajema predvsem skrb za ohranjanje zbirke, ne pa za dopolnjevanje zbirke, tako da se fond ne spreminja. Po dogovoru si jo lahko ogledajo obiskovalci različnih generacij, organizacije, skupine in ostali.

SPEEDWAY ZBIRKA

V posebni sobi se nahaja zbirka »Speedway v Sloveniji«, ki je prva javna dostopna zbirka o preteklosti in sedanosti tega športa v Sloveniji, ki ma v Krškem več kot petdesetletno tradicijo. Zbirka se je oblikovala z darovi različnih sodelujočih v tem športu predvsem v preteklosti. Zajema tudi veliko neknjižnega gradiva in knjižnega gradiva, serijskih publikacij in drobnega tiska. Zbirko dopolnjujemo z novim darovanim gradivom. Z zbiranjem in promocijo gradiva o speedwayu skrbimo za ohranjanje tehnične in kulturne dediščine lokalnega okolja. Po dogovoru si jo lahko ogledajo obiskovalci naše knjižnice, različne organizacije, skupine in ostali.

GSPANOVA SOBA

Knjižnica je leta 2004 v dar prejela dragoceno zapuščino, spominsko sobo literarnega zgodovinarja in bibliotekarja Krčana Alfonza Gspana (1904-1977), ki vključuje preko 2.000 enot knjižnega gradiva. V knjižnico je bila soba z gradivom umeščena leta 2009 in je na ogled obiskovalcem. Knjižna zbirka je corpus separatum in se ne dopolnjuje.

ZBIRKA DRAGOCENIH ORIGINALNIH STAREJŠIH KNJIŽNIH IZDAJ IN FAKSIMILOV

Knjižnica ima zbirko dragocenih originalnih in faksimiliranih knjižnih izdaj, ki so pomembne za ohranjanje kulturne dediščine lokalnega okolja kot tudi širše. Zbirko v skladu s finančnimi možnostmi in s pomočjo donacij dopolnjujemo.

ZBIRKA KNJIG ZA STARŠE V MLADINSKEM ODDELKU

V mladinskem oddelku je staršem in ostalim uporabnikom na voljo manjša zbirka knjižnega gradiva s področja vzgoje, ki jo v skladu s potrebami letno dopolnjujemo.

ZBIRKA KNJIG ZA LAŽJE BRANJE

V mladinskem oddelku je uporabnikom na voljo manjša zbirka knjižnega gradiva, ki je označena za lažje branje.

FINANCIRANJE NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Nakup knjižničnega gradiva v Valvasorjevi knjižnici Krško zagotavljata občini Krško in Občina Kostanjevica na Krki ter Ministrstvo za kulturo, ki na podlagi prijave na javni poziv sofinancira nabavo knjižničnega gradiva. Potrebna sredstva se izračunavajo in razporejajo v skladu z Zakonom o knjižničarstvu, Priporočili in standardi za splošne knjižnice 2018-2028 in Pravilnikom o izvajanju knjižnične dejavnosti kot javne službe.

Knjižnica za nakup gradiva v skladu z možnostmi nameni tudi nejavne vire pridobljene pri opravljanju javne službe (zamudnine in članarine), prav tako lahko dodatna sredstva pridobi v okviru projektov, pogodbenega sodelovanja z drugo ustanovo ali z donacijami.

Knjižnica načrtuje finančna sredstva za nakup knjižničnega gradiva v letnem programu dela in finančnem načrtu, kjer opredeli:

- Obseg sredstev za posamezne **vrste knjižničnega gradiva** (knjižno gradivo, neknjižno gradivo, serijske publikacije, e-knjige ...), ob upoštevanju strokovnih normativov o obsegu zbirke ;
- Obseg sredstev za **enote v knjižnični mreži** na **območju posameznih občin**, kjer upošteva višino sredstev, ki jih prispeva občina in delež sredstev pristojnega ministrstva, ki temu območju pripada na podlagi prijave na javni poziv.
- Obseg sredstev, ki jih na podlagi letnega programa in finančnega načrta namenja nakupu gradiva z določenim vsebinskim poudarkom, vzdrževanju posebnih zbirk, oblikovanju novih posebnih zbirk ali rednih zbirk v morebitni novi enoti knjižnične mreže ipd.

IZBOR KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Z izborom oziroma nabavo knjižničnega gradiva skrbimo za razvoj in nadgradnjo obstoječe zbirke. Prizadevnost za izgradnjo kakovostne in učinkovite knjižnične zbirke je eden temeljnih ciljev Valvasorjeve knjižnice Krško, zato je izbor knjižničnega gradiva skrbno načrtovan, sistematičen, upoštevajoč strateške usmeritve izgradnje ter splošna izhodišča upravljanja knjižnične zbirke.

Posebno pozornost posvečamo skrbi za dvig bralne kulture, domoznanski zbirki in vsebinam na novih nosilcih medijev, ki za hranjenje potrebujejo manj prostora. Ob tem pa upoštevamo tudi družbeni razvoj in napredek, saj le tako lahko skrbimo za aktualnost zbirke in zadovoljujemo izobraževalne, informacijske, kulturne in socialne potrebe naših uporabnikov v lokalnem okolju. Uporabniki namreč izhajajo iz različnih okolij in se razlikujejo tako po starostni, izobrazbeni in poklicni strukturi, kot tudi po željah in potrebah, ki jih izkazujejo pri uporabi zbirke. Zaradi jezikovnih omejitev gradivo izbiramo predvsem na slovenskem knjižnem trgu in izdajateljska produkcija, ki zagotavlja gradivo v slovenščini.

Kriteriji za izbor knjižničnega gradiva izhajajo iz zakonskih, geografskih, uporabniških, finančnih in knjigotrških izhodišč. Uporabljajo se za vse vrste pridobivanja knjižničnega gradiva (nakup, dar, zamena).

Pri izboru **knjižničnega gradiva** sledimo naslednjim **osnovnim kriterijem**:

- *vsebinski kvaliteti gradiva,*
- *zahtevnosti in strokovnosti gradiva,*
- *doseganju razmerja naslovov v zbirki po vsebini (leposlovje 50 %, strokovno gradivo 50 %),*
- *doseganju razmerja naslovov v zbirki po namembnosti (otroci 30 %, odrasli 70 %),*
- *potrebam lokalnega okolja naših uporabnikov,*
- *ustrezni razporeditvi gradiva v mrežo enot knjižnice.*

Poleg zgoraj naštetih kriterijev pa se pri letnem izboru gradiva odločamo še na podlagi **posebnih kriterijev**:

- *aktualnosti vsebine in obravnavanih tem,*
- *subvencije za gradivo,*
- *ustrezne predstavitve obravnavane teme,*
- *ustrezne literarne/umetniške kvalitete,*
- *povpraševanje po določeni temi,*

- *zastopanost vsebine v dosedanji zbirki,*
- *uporabnost, dostopnost in primernost gradiva za uporabnike,*
- *ugleda avtorja v slovenskem prostoru in širše,*
- *ali je gradivo nagrajeno,*
- *kvaliteta jezika in prevoda,*
- *kvaliteta ilustracije (predvsem pri slikanicah),*
- *kvaliteta izdelave (vezava in tisk knjižnega gradiva),*
- *ustrezno razmerje med ceno in pomenom vsebine,*
- *vsebovanje bibliografskih podatkov, kazal (predvsem pri strokovnem gradivu).*

Pri izboru **elektronskih virov** smo pozorni na:

- *uporabnost, dostopnost in primernost vira za uporabnike,*
- *hitrost ažuriranja vsebin,*
- *enostavnost uporabe,*
- *omejitve uporabe,*
- *pogoji naročniške pogodbe,*
- *možnost arhiviranja,*
- *dostopnost v prihodnosti,*
- *primerjavo med elektronsko in tiskano obliko,*
- *ali je možno rezultat shraniti, tiskati in posredovati naprej,*
- *način identifikacije uporabnikov.*

Pri izboru gradiva za **digitalno zbirko** posebej upoštevamo:

- *iskanost gradiva,*
- *stanje originalov,*
- *potrebo po zaščiti,*
- *avtorske pravice,*
- *dostopnost digitalne zbirke,*
- *primernost gradiva za oddaljen dostop.*

Zbirko dopolnjujemo z naslednjim **knjižnim gradivom**:

- *izvirnim slovenskim leposlovjem,*
- *subvencioniranim leposlovjem,*
- *kvalitetnim prevedenim leposlovjem,*
- *ostalim leposlovjem v slovenskem jeziku,*
- *iskanim leposlovjem v drugih jezikih,*
- *poljudno in strokovno literaturo v slovenskem jeziku,*
- *iskano poljudno in strokovno literaturo v drugih jezikih,*
- *dragocenimi starejšimi knjižnimi in faksimiliranimi izdajami, ki so pomembna kulturna dediščina lokalnega okolja in širše,*
- *in drugim gradivom.*

Zbirko dopolnjujemo z naslednjim **neknjižnim gradivom**:

- *elektronskimi knjigami,*

- podatkovnimi bazami,
- različnimi vsebinami na DVD nosilcih (tudi s kvalitetnejšo evropsko in ostalo produkcijo ter poučnimi filme),
- zgoščenke za otroke, mladino in odrasle,
- kartografsko gradivo,
- notno gradivo,
- zvočne knjige,
- didaktične igrače,
- domoznansko neknjižno gradivo (razglednice, fotografije, stari dokumenti, zemljevidi in drugo),
- drobn tisk,
- in drugo.

V zbirko vključujemo tudi **serijske publikacije** za različna strokovna področja v slovenskem in drugih jezikih.

Izbor serijskih publikacij je v enotah knjižnice manjši in prilagojen potrebam in željam uporabnikov.

Za vse enote dopolnjujemo **referenčno zbirko**, v katero uvrščamo predvsem dražja in širše uporabna dela kot so atlas, slovarji, leksikoni in enciklopedije.

PROCES NABAVE IN VZDRŽEVANJA ZBIRKE

Za obvladovanje porabe sredstev vodimo evidenco porabe sredstev za nakup knjižničnega gradiva in porabo v Cobiss 3 mesečno, polletno in letno usklajujemo z računovodskimi evidencami.

NAČINI PRIDOBIVANJA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Knjižnica svoje gradivo pridobiva na naslednje načine:

- **z nakupom,**
- **z darovi,**
- **z zameno in**
- **z lastnim izdajanjem.**

Nakup

Z nakupom lahko zagotavljamo dosledno izgradnjo knjižnične zbirke po načelih nabavne politike.

Najpomembnejši viri informacij za nakup gradiva so:

- knjižni in knjigotrški katalogi,
- založniški programi in reklamna gradiva,
- ogledni izvodi dobaviteljev,
- bibliografije,
- ponudbe po pošti in e-pošti,
- ocene v dnevnem tisku,

- priporočilni seznamami,
- predlogi uporabnikov in knjižničarjev,
- iskanje po spletu,
- prednaročniške ponudbe založnikov,
- dražbe,
- stiki in sodelovanje z lokalnimi društvi, kulturnimi in izobraževalnimi ustanovami.

Z nakupom je povezan tudi izbor dobaviteljev. Kriteriji, po katerih se knjižnica odloči za sodelovanje s posameznim dobaviteljem so:

- hitra dobava,
- zanesljivost,
- višine popustov,
- odzivnost glede morebitnih reklamacij,
- izpolnjevanje ostalih zahtev ...

V naši knjižnici sodelujemo z različnimi dobavitelji, kar nam omogoča boljši pregled založniškega trga in izdaj, ob enem pa to tudi večji obseg dela.

Tabela 4: Predviden nakup knjižničnega gradiva po posameznih enotah

ODDELEK	Knjižno gradivo-stroka (št. izvodov)	Knjižno gradivo leposlovje (št. izvodov)	Neknjižno gradivo (št. izvodov)	Serijske publikacije (št. naslovov)	Podatkovne zbirke
Osrednja knjižnica	1-3	1-4	1-2	do 150	*
Mladinski oddelek	1-3	1-4	1	do 30	*
Videm	1	1	1	do 30	*
Senovo	1	1	1	do 30	*
Kostanjevica na Krki	1	1	1	do 30	*

* V letu 2019 smo nudili 9 podatkovnih baz. (Vir: BibSiSt, maj 2020, podatki za 2019)
Podatkovno zbirko bomo glede na potrebe naših uporabnikov in ponudbo na trgu dopolnjevali.

Darovi

Knjižnično zbirko dopolnjujemo z darovanim gradivom, ki ga posamezniki ali ustanove brez posebnih pogojev podarijo knjižnici. Po prejemu gradiva je lastnik gradiva VKK in z njim tudi prosto razpolaga. V skladu s strokovnimi merili in tudi določili tega dokumenta, se v knjižnici odločimo, katero gradivo bomo glede na potrebe vpisali v zbirko. V knjižnici oblikujejo svojo politiko sprejemanja darov, vendar se pri tem upoštevajo Ifline smernice za nabavo gradiva in sprejemanje darov (2008).

Darovano gradivo vključimo v knjižnični fond le, če ocenimo, da ustreza merilu aktualnosti in drugim strokovnim merilom ter letnim in dolgoročnim ciljem oblikovanja knjižnične zbirke.

V VKK veljajo naslednja pravila ravnanja z darovi:

- knjižnica sprejme dar z vnaprejšnjim dogovorom in pod določenimi pogoji;
- vsak darovalec podpiše izjavo o darovanju;
- knjižnica sama odloča, ali bo darovano gradivo vključila v svojo zbirko ali ne. (gradivo lahko uvrsti v zbirko ali pa ga zaradi različnih strokovnih meril v zbirko ne uvrsti. To gradivo podari bralcem oziroma drugim ustanovam).

- o darovih, ki jih knjižnica prejme od različnih institucij po pošti, odloča in postopa na način kot pri individualnih darovalcih (izjava v tem primeru ni potrebna);
- če knjižnica prejme posebno dragocen dar, se z darovalcem podpiše dogovor, v katerem so opredeljeni načini vključitve darovanega gradiva, zbirka, lokacija, postavitev gradiva in drugo;
- pri možnostih večjih darovanih zbirkah (zaključena večja zbirka pomembne osebe, institucije in drugo) se knjižnica odloči ali bo zbirko sprejela, kar pa je odvisno od možnosti za hrambo tega gradiva, skladnostjo zbirke z upravljanjem s knjižnično zbirko VKK in pomembnost take zbirke za domoznansko zbirko knjižnice in za lokalno okolje.

Zamena

je manj pogosta oblika pridobivanja gradiva v splošni knjižnici. V Valvasorjevi knjižnici z zameno označujemo gradivo, ki ga uporabniki nadomestijo za izgubljeno ali poškodovano gradivo.

Lastna izdaja

sodi v publicistično dejavnost knjižnice, ki služi sami ustanovi in informiranju javnosti o delovanju knjižnice, širjenju bibliotekarskih znanj in prispeva k večji prepoznavnosti ustanove v lokalni in širši skupnosti.

VZDRŽEVANJE KNJIŽNIČNE ZBIRKE

ZAŠČITA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Gradivo je opremljeno in zaščiteno v skladu s sprejetimi pravili in določili knjižnice. Oprema in zaščita vključujeta pripravo gradiva za izposajo (žigosanje, lepljenje nalepk z signaturami, ovijanje itd.).

Večino knjižničnega gradiva zaščitimo z zaščitno ovojno folijo in mehansko zaščito pred krajo. Skrbimo, da je gradivo na policah ustrezno vzdrževano in urejeno, zato zaposleni v izposoji redno izločajo poškodovano gradivo, ki ga nato ustrezno uredimo, po potrebi damo v vezavo ali celo odpišemo.

Domoznansko, starejše in redko dragoceno gradivo, ki je lokalnega in nacionalnega pomena, želimo trajno ohraniti z ustreznimi pogoji hranjenja, varovanja in zaščite. To gradivo tudi zaščitimo drugače kot ostalo.

VEZAVA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Strokovni delavec, ki je zadolžen za oddajo gradiva v vezavo, za posamezno gradivo sproti presodi, če ga odda v ponovno vezavo. Za vezavo pripravimo gradivo, po katerem je še vedno povpraševanje, ali ima za knjižnično zbirko posebno vrednost. Ob tem upošteva naslednje dejavnike:

- poškodovano gradivo, njegovi ponatisi, novejša izdaja so še vedno dostopni na knjižnem trgu,
- vezava poškodovanega gradiva presega vrednost nakupa novega izvoda gradiva,
- poškodovano gradivo je še vedno iskano in izposojeno pri uporabnikih knjižnice.

V vezavo ne dajemo gradiva, ki je umazano, popisano ali je v knjižnici še dovolj izvodov enakega naslova.

IZLOČANJE IN ODPIS KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Sestava in aktualnost knjižnične zbirke je poleg vsakoletnega dopolnjevanja gradiva najbolj odvisna prav od izločanja in odpisovanja gradiva.

Gradivo redno izločamo in odpisujemo v skladu z Priporočili in standardi za splošne knjižnice 2018-2028, Navodili za izločanje in odpis knjižničnega gradiva NUK (13. 6. 2003), Pravilnikom o izločanju in odpisu knjižničnega gradiva Valvasorjeve knjižnice Krško in drugimi internimi dogovori.

Gradivo, ki ga NUK ali Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, ki je naša osrednja območna knjižnica, ne uvrstita v svojo zbirko, lahko knjižnica ponudi drugim javnim zavodom, organizacijam in društvom, svojim uporabnikom v prostorih knjižnice in ostalim prebivalcem na različnih lokacijah.

Za izločanje in odpis knjižničnega gradiva skrbi komisija, ki jo sestavljajo strokovni delavci knjižnice.

OMEJITVE V KNJIŽNIČNI ZBIRKI

V knjižnici sledimo zakonskim določilom, sodobnim trendom na trgu in potrebam uporabnikov, vendar pa obstajajo določene vsebinske, jezikovne, oblikovne in druge omejitve, o katerih odločajo in presodijo strokovni delavci knjižnice.

VREDNOTENJE KNJIŽNIČNE ZBIRKE

Vrednotenje knjižnične zbirke je pomembno pri njenem nadaljnjem razvoju in eden od orodij nabavne politike knjižnice. Z vrednotenjem ugotavljamo dosežene rezultate, ki jih merimo kot razmerje med količino določeno v načrtu nabave gradiva in dejansko realizacijo nakupa ter ostale postopke v procesu upravljanja zbirke (darovi, izločanje in odpis gradiva), ob tem pa moramo upoštevati tudi Priporočila in standarde za splošne knjižnice 2018-2028.

Cilji vrednotenja knjižnične zbirke so ugotavljanje pomanjkljivosti pri oblikovanju knjižnične zbirke, odpravljanje le-teh in izboljšanje nabave. Vrednotimo jo predvsem s pomočjo statističnih meritev o delu splošnih knjižnic za posamezno poročevalsko leto. Tako pridemo tudi do pokazateljev, katero knjižnično gradivo za zbirko ni več uporabno. Pri vrednotenju zbirke pa moramo poleg kvantitativnih upoštevati tudi kvalitativne pokazatelje, ki označujejo zbirko.

Z vrednotenjem merimo naslednje kazalce:

- obseg zbirke
- kvaliteto zbirke
- letni obrat zbirke (tu se odraža aktualnost in ustreznost zbirke).

Upoštevamo tudi predloge in pripombe uporabnikov, ki nam jih posredujejo na različne načine. Prizadevamo si, da je zbirka dostopna, aktualna in kvalitetna.

PREGLEDOVANJE DOKUMENTA O NABAVNI POLITIKI

Valvasorjeva knjižnica Krško se zaveže, da bo dokument o nabavni politiki stalno spremljala, ga pregledovala in dopolnjevala.

Dokument nabavne politike Valvasorjeve knjižnice Krško je oblikovala delovna skupina:

Urška Lobnikar Paunović, direktorica

Polona Brenčič, vodja oddelka nabave in obdelave gradiva

Milena Vodopivec, nabavna referentka

Krško, april 2020

Direktorica

Urška Lobnikar Paunović